

Isocolonul din poezia lui Ioan Nenițescu are șapte membri, delimitați unul de altul prin determinanți propoziționali apozitivi – introduși, invariabil, prin același adverb relativ de loc *unde*, eliptic uneori, deci subînțeles – ai aceluiași determinat, *acolo*, într-o construcție care începe, străbate și încheie întregul text, format, astfel, din două fraze, cum indică și punctuația, fapt care impune constatarea după care 1 text – 2 fraze – 1 colon, totul în cadrul unui paralelism sintactic amplu; de asemenea, fiecare din cele două fraze se repartizează pe câte 4 strofe; frazele sunt formate din propoziții apropiate în număr – 15, respectiv 12 – și în structuri – 3 principale, 7 apozitive, 3 atributive, 2 complementive directe, respectiv tot 3 principale, 4 apozitive, tot 3 atributive și tot 2 complementive directe; repetarea sistematică a perechii de determinanți *acolo unde*, complemente circumstanțiale de loc, în fiecare frază; repetarea constantă, în finalul fiecărei fraze, a asocierilor de lexeme *țara mea și neamul meu cel românesc* și *acolo eu să mor aș vrea – acolo vreau eu să trăiesc*; toate impun concluzia că această poezie, *Țara mea* a lui Ioan Nenițescu, este, sub raport sintactic, cel mai coeziv text poetic românesc mediu ca întindere.

La această coeziune contribuie și repetarea celei de patra strofe în finalul poeziei și, de asemenea, asocierile repetate, în perechi, între aspecte din natură și dominante

etnice, ambele simbolice.

Aceste asocieri sunt următoarele: *stejari – flăcăi, stînci și munți – voinici, cer senin – femei și copii, țara – bătrîne urme vitejești, mormane – oștiri dușmane, dorul de moșie – neamul meu cel românesc*. Ele sunt încadrabile în noțiunea complexă „viață – moarte ome-nească”, concepută ca ciclu repetat și cu loc unic, determinat și determinant. În baza ideii de apărare etnică internă, nu este exces ideologic, cum s-ar părea, evocarea acelor „femei ce nasc copii pentru lupte”, *topos* comun tuturor literaturilor, pînă de curînd.

În cadrul *colonului* exemplificat, variația, necesară pentru evitarea repetării imediate a bicolonului, perceput ca isocolon textual, constă în: inserția unui tricolon între al 5-lea și al 6-lea bicolon, astfel că textul se încheie cu cel de al 7-lea coordonat cu precedentul; subînțelegerea, de două ori, a determinatului *acolo* în tricolon; alternarea intonației enunțiative cu intonația exclamativă.

Prin simplitatea ei doar aparentă, această poezie se aseamănă cu „apa”, complexă structural la analiză.

Prin noțiunile sintactice-prozodice și prin ideație, la care se raportează, din perspectivă structurală, poezia *Țara mea* de Ioan Nenițescu are calitatea de capodoperă a poeziei patriotice, fapt care justifică evocarea ei, la 160 de ani de la nașterea autorului, poet, dramaturg și etnograf, fost membru corespondent al Academiei.

Amalia VOICU

BUCOVINEANUL DIMITRIE MARMELIUC – UN CLASIC AVÎNTAT

Dimitrie Marmeliuc, istoric literar și folclorist, s-a născut pe plaiurile bucovinene la 20 noiembrie 1886 în comuna Liteni, în familia țaranului Nistor Marmeliuc și a soției sale Floarea (născută Paveliuc). Avînd mijloace materiale precare, însă fiind dornic de învățatură, după clasele primare făcute în satul natal este ajutat de cantorul bisericesc local să ajungă la Suceava, unde se bucură apoi de sprijinul renumitului om de cultură Simeon Florea Marian, pentru susținerea examenului de admitere la liceu (1898-1906). Devine unul dintre cei mai străluciți elevi, iar la examenul de bacalaureat sfîrșește indignarea comisiei, formată doar din profesori germani, deoarece se prezentase îmbrăcat în portul popular și cu însemnele tricolore.

Frecventează ulterior cursurile Facultății de Litere a Universității din Cernăuți, iar fiindcă era un student eminent a primit o bursă de 3000 de florini de aur, pentru a putea continua studiile la Viena, și a susținut în 1913 teza de doctorat în filologie clasică. Era încă din anul universitar 1905-1906 membru al societății „Junimea”, unde va desfășura o susținută activitate patriotică, declarîndu-se fățiș împotriva filo-germanismului profesorilor universitari din capitala Bucovinei. În capitala Austro-Ungariei, de asemenea, a intrat în societatea studențească „România Jună”, unde a făcut eforturi deosebite pentru a sprijini cauza națională românească, fiind astfel ales în anii 1910-1911 președinte al societății respective. În acest sens, a sporit considerabil fondul de carte de acolo și a per-

mis câtorva studenți lipsiți de mijloace financiare să locuiască în sediul asociației.

Alegerea lui D. Marmeliuc în fruntea acestei organizații s-a datorat și faptului că, împreună cu alți 600 de tineri bucovineni, sub îndrumarea lui Sextil Pușcariu și George Tofan, a organizat un periplu unic, în zilele de 17-19 aprilie 1908, la Iași, sub îndrumarea marelui istoric Nicolae Iorga. Sosiți în capitala Moldovei, solii Bucovinei s-au bucurat de o primire frățească, mai ales din partea primarului de atunci, scriitorul Nicu Gane, care a rostit următoarele cuvinte: „Iașul a îmbrăcat în cinstea voastră haine de sărbătoare. (...). Să ne vedem cât mai des, iubiți bucovineni. Să ne deprindem a ne cunoaște și a ne stima, a ne iubi, ca două odrasle din aceeași tulpină, și de câte ori vă veți întoarce la căminele voastre, să spuneți la ai voștri că aici, în Regatul României, ați fost îmbrățișați călduros de un popor de același sânge, de aceeași lege, și cu care trebuie să întrețineți cele mai intime legături de bună, prietenească și netulburată vecinătate”. În Piața Unirii a avut loc o frumoasă manifestare de solidaritate cu frații bucovineni, care apoi au depus o frumoasă coroană de flori la statuia lui Ștefan cel Mare, iar N. Iorga a rostit o cuvântare înflăcărată de

patriotism. Mai târziu, cei de la Cernăuți au vizitat biserica Trei Ierarhi și s-au oprit și la Universitate, unde S. Pușcariu a subliniat rolul capitalei moldovenești la dezvoltarea culturii naționale române. Până și consulul Imperiului Otoman la Iași, Selim Gurdij, recunoștea faptul că bucovinenilor li se făcuse o primire aproape triumfală și își dădea seama că astfel de manifestări reprezentau un prim pas pentru o eventuală unire. În cele trei zile de discursuri și agape, toate urările s-au îndreptat către regele Carol I, către Bucovina și România, și nu către împăratul Franz Iosef, ca pînă atunci.

De altfel, în anii 1910-1911, D. Marmeliuc a reușit să strîngă în rîndurile societății conduse de el numeroși studenți aflați în capitala dublei monarhii, mobilizîndu-i în organizarea unor acțiuni culturale, patriotice sau filantropice. În 1912 a participat el însuși, alături de un grup de colaboratori, la sărbătoarea închinată dezvelirii statuii lui Alexandru Ioan Cuza, la Iași, pe 27 mai/ 9 iunie, care a avut loc în prezența a mii de oameni, printre care și Teodor Rosetti, cumnatul domnitorului. Cu această ocazie, bucovineanul a arătat că localitatea Ruginoasa trebuie să devină un loc sfînt pentru toți românii... De aceea, inaugurarea statuii lui Cuza la Iași s-a bucurat de mare prețuire între toți românii, iar istoricul bucovinean o considera un valoros succes reputat de curentul naționalist. După absolvirea studiilor universitare, înaintea primului război mondial, D. Marmeliuc era deja profesor al liceului din Cîmpulung Moldovenesc, astfel încît în toamna lui 1913 se transferă la Liceul al treilea de stat din Cernăuți, dedicîndu-se unei însemnate activități științifice. Puțin mai târziu, la începutul anului 1915, a trecut granița în România liberă, unde a desfășurat o intensă propagandă pentru intrarea țării în război alături de Antantă, iar împreună cu Ion Nistor, George Tofan și Ion Grămadă a înființat „Asociația Bucovinenilor”, cu scopul înfăptuirii cât mai grabnice a reîntregirii naționale.

Patriotul Marmeliuc a continuat seria de întruniri politice, ca de exemplu cea din mai 1915 de la Ploiești, unde a fost prezent și N. Titulescu, care a rostit un discurs răsunător, despre Ardeal ca inimă a României geo-politice. Marmeliuc a completat spusele acestuia, evocînd umbra marelui voievod Ștefan cel Mare... După terminarea școlii militare, a fost repartizat la Regimentul 8 infanterie Buzău, devenind comandant de pluton, și a luat parte la una dintre bătăliile cele mai importante din

vara anului 1917, unde a fost grav rănit (iar colegul său, Ion Grămadă, a pierit), fiind martor de preț al acestor perioade dramatice. A trecut apoi în Basarabia, unde a susținut rîndurile refugiaților ardeleni și bucovineni, așteptînd cu stoicism proclamarea independenței acesteia, la 24 ianuarie 1918. (Mai adăugăm că, în septembrie 1918, era profesor la Seminarul Eparhial din Chișinău). Lingvistul Sextil Pușcariu îi creionează un portret memorabil: „Vehement și colorat în vorbă e Marmeliuc, un bărbat frumos și foarte inteligent, cu pană ușoară. (...) Întreprid și curajos, el iubește lupta fățișă. Un singur defect are... în ultimul timp: e prea încîntat de sine”.

În data de 15/28 noiembrie 1918 se împlinea un vis de o viață pentru care luptase Marmeliuc, căci la Cernăuți se deschidea Congresul General al Bucovinei, în Palatul Mitropoliei. Încheiem însă aici această sumară schiță de portret istoric, reamintind că a fost prezent în primele linii la Mărășești în vara anului 1917; la Cernăuți s-a alăturat „fraților”, în toamna anului 1918, în acțiunea complexă de realizare a Unirii Bucovinei cu Regatul Român. După Marea Unire, el a contribuit la consolidarea României Mari, fiind profesor la Universitatea din Cernăuți. S-a aflat deci printre cei mai importanți ctitori ai României întregite.

Mai interesează, de asemenea, și partea interioară, ideologică, în sensul pozitiv al termenului, care a conturat întrucîtva menirea acestei personalități a timpului. Se cunoaște faptul că în 1925 este titularizat profesor la Facultatea de Litere a Universității din Cernăuți, unde va fi și decan pînă în 1930. Avînd preocupări cultural-sociale largi, deține și funcția de director al Teatrului Național din Cernăuți (1925-1926) și demnitatea de primar al acestui oraș. Din 1940 va fi profesor la Universitatea din București, de unde va fi însă înlăturat, funcționînd ulterior în calitate de cercetător la Institutul de Lingvistică al Academiei RSR (1952-1966). Cu vocație de cronicar al timpului său și al istoriei tulburate a Cernăuților, Marmeliuc scrie cărți care se vor mărturii solide, precum *Pe drumul idealului* (1919) – cea mai apropiată de literatură, *Aspecte din viața culturală a Bucovinei* (1941), *Bucovina în cultura neamului* (1944). Este interesat și de soarta unor scriitori sau oameni de teatru, cărora le dedică articole, adunate apoi în volume: *Eroului de la Cireșoia: Ion Grămadă* (1936), *Un sfert de veac de la moartea lui Petre Liciu* (1937).

Pe aceștia, dar și pe alții, îi consideră adevărați apostoli, angajați în lupta de culturalizare a neamului. S-a aplecat cu minuțiozitate, grație pregătirii sale de elenist și latinist, asupra clasicismului greco-roman și a legăturilor sale cu literatura română, într-o serie de lucrări precum *Sofocles* (I-II, 1920-1925), *Clasicismul greco-roman și cultura românească* (1937), *Frumusețea poeziei homerice* (1938), *Tragicul la Sofocles* (1939), *Drama istorică la Sofocle și Euripide* (1970), considerînd eroii antici modele pentru eroii vremii sale și avînd nostalgia unei „vîrste de aur” pierdute. D. Marmeliuc face istorie literară aplicată prin intermediul unor excursuri numite „cercetări cronologice”, referitoare la opere depărtate în timp. Ca folclorist, s-a preocupat, într-o viziune personală, de baladă, în care a găsit reflectate o seamă de chipuri istorice importante, așa cum reiese și din studiul *Figuri istorice românești în cîntecul popular al românilor* (1915).

În final, considerăm că figura lui Marmeliuc însuși a reprezentat un model pentru spiritul epocii, iar pentru epoca actuală, deși pentru unii destinul său poate fi considerat desuet, pentru alții ar trebui să însemne un tipar, cel puțin marcant, de istoric și om politic.

